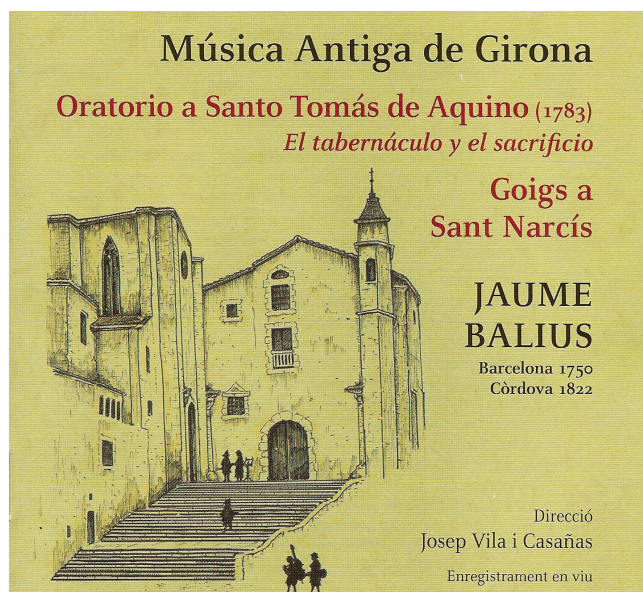

Ara desenterrem Balius

BALIUS, Jaume
Oratorio a Santo Tomás de Aquino (1783) / Goigs a Sant Narcís
 Música Antiga de Girona
 (direcció: Josep Vila)
 Girona, 2017 (2 CD)

JOSEP PUJOL I COLL

Quina llàstima que el baró de Maldà, quan va viatjar a Girona i la va descriure, no hagués tingut ocasió de sentir un oratori de Jaume Balius, ell que era tan aficionat als oratoris. Al seu *Calaix de sastre* va deixar nombroses descripcions dels oratoris de Francesc Queralt i Carles Baguer a Barcelona, les quals ens permeten constatar que els oratoris eren freqüents i que despertaven entusiasme. Tenien l'estructura i els mitjans musicals de les òperes, però l'argument era religiós, i eren interpretats dins els temples, sense representació escènica. Per a un catòlic del carrer, l'oratori era una ganga: un plaer sense culpabilitat que podia ser gaudit en determinades festivitats o per celebrar una beatificació, una canonització o la professió d'una monja. O per al final de curs d'una institució acadèmica, en què es dedicaven a sant Tomàs d'Aquino, com el cas present. Jaume Balius i Vila (1750-1822), mestre de capella de la catedral de Girona entre 1781 i 1785,

va rebre l'encàrrec de compondre El *tabernáculo y el sacrificio* per als dominics el 1783.

Va facturar una obra molt correcta. El llibret, anònim, desenvolupa un episodi del Pentateuc (Nm, 16-17), quan Moisès i Aaron s'erigeixen en sacerdots del poble d'Israel, no pas sense disputar-se el càrrec amb altres aspirants rebels. Quant a la música, es nota com Balius estava al dia dels nous corrents musicals. A Barcelona ja s'havien estrenat l'*Stabat Mater* de Pergolese i *La creació* de Haydn («el famós Hayden», escriu el baró de Maldà). El classicisme, doncs, és un llenguatge ja assimilat, que es nota en aquest oratori des de la plantilla orquestral (cordes, una parella de trompes i una d'oboès) fins al disseny de les seves àries, plenes de frases ben entallades. Amb aquest talent, no és estrany que a Balius se'l disputessin diverses catedrals. Va deixar Girona al cap de poc temps i s'establí a Còrdova fins a la mort, tret d'un breu

període al convent de l'Encarnació de Madrid. La seva producció és ingent, però la major part dorm momificada als arxius, de manera que cal saludar la iniciativa de Música Antiga de Girona a l'hora de rescatar aquest oratori del son dels justos, com ho ha anat fent amb altres mestres gironins, com Josep Gaz o Manuel Gònima. Hi ha afegit els *Goigs a sant Narcís*, també de Balius, que clouen l'espectacle dignament i catalana.

El doble disc fa de notari del concert a l'Auditori de Girona l'octubre del 2016, sota la batuta eficient de Josep Vila, amb la frescor i els riscos dels enregistraments en viu. No em molesta el castellà acatalanat d'algun solista, ans al contrari; es deu acostar molt a la primera interpretació de 1783. Disc a disc, del Gaz del sis-cents al Balius de finals del set-cents, Música Antiga de Girona ha hagut d'entomar reptes de més gruix, en plantilla, en dimensions, en ambició.